

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ES 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KOZLÖNYE ==

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Közösek, papok, gazdasági egyetemi tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FÜSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FÜMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Az élet küszöbén.

Most, hogy az összes tanítézetekben a vizsgák részben lejártak, részben lejáróban vannak, most midőn az érettségizett vagy érettségi ifjak, a magyar nemzet jövője oszlopai az élet küszöbéhez eljutottak, aggodó szeretettel, elfogult lélekkel kíséjük arra az utra, mely minden tekintetben sokkal rögzöttebb, mint a melyet eddig pajzán ifju játékaik közben szülőik támogatása és tanáraik gondos nevelése mellett, szinte gondtalanul megfutottak.

Eddig a szeretet melegen növekedve, nem terhelte ifju lelküket a megélhetési gond, mely szegény szülőiknek sok-sok nyugtalan napot és álmatlan éjszakát okozott; eddig az élet csak játéknak látszott, pedig ennek a játéknak csekély a megbízhatósága és csillogása, az ifjuság napsugaraiból táplálkozó fénye, előre veti sötét, nehéz árnyékát.

Most következik a pályaválasztás problémája és boldog, elégedett csak az lehet, a nagy tülekedésben csak az ervényesülhet igazán, a ki nemcsak hajlamait, hanem képességeit is szigorú önbíráttal mérlegelni tudja.

Mert tisztában kell lennünk azzal, hogy a hajlam a tehetséggel nem mindig azonos és hogy ha a kettőt összetévesztjük, mindjárt elvesztettük a talajt, mely számunkra biztos megélhetést és ennek kapcsán emberi megelégedést is teremthet.

Nagyon nehéz, szinte emberfeletti feladat: a pályaválasztás. Az elmélet e téren mitsem használ, mert azt az egyéniség a gyakorlatban rendszeresen halomra dönti; ismerünk kitünő, jeles, elismert munkákat a pályaválasztásról; megengedjük, hogy az azokban felállított elméletek esetenként be is válnak, de hogy az érettségizettek nagy számára való tekintettel, a gyakorlati életben is bevélnének, ebben éppen szomorú tapasztalataink alapján kételkedni bátorokodunk.

A pályaválasztás, az az a nagy, zord és rideg kérdés, mellyel szemben úgy az iskolából kikerült ifjak, mint a szülők és tanárok szinte tehetetlenül állanak; nehezíti a helyzetet lényegesen még az is, hogy — a mi természetes — minden szülő már eleve megállapítja gyermeke számára egy bizonyos pályát, a

nélkül, hogy mérlegelné: vajjon van-e a gyermeknek ehhez hajlama, vagy a mi még ennél is fontosabb: van-e tehetsége és képessége?

Mert csak áldatlan következményeket szülhet, sőt a teljes erkölcsi és anyagi züllés felé vezetheti az ifjut, a szülők kérelhetetlen szigora, az előirányzott pálya felé; mindenesetre üdvösebbnek, méltányosabbnak és okosabbnak is tartjuk, ha a szülők a gyermekek megnyilatkozott hajlamának gátat nem vetnek, már csak azért is, mert akkor az önvádtól, a lelkiismeret vádjától mentesíthetik magukat. De legüdvösebbnek, legcélszerűbbnek mégis azt tartanók, ha a szülőknek, vagy még inkább az ifjaknak, humanusan érző tanáraik mutatnák meg az élet küszöbén a jövő felé vezető, legbiztosabb utat; a tanárok kísérik a gyermeket, a szellemi és lelki fejlődés első stádiumától az érettséget jelző korig; e hosszú idő alatt, ők vannak leginkább hivatva a gyermekek szellemi és erkölcsi fejlődését szeretetteljes aggodalommal figyelemmel kíséreni, ők ismerhetik leginkább képességeiket, hajlamaikat és valóban az lenne a tanrendszer legideálisabb alakja, ha a tanítás befejezésekor a tanárok mutatnának utat a jövő felé, az élet küszöbén, azon ifjaknak, a kik a pályaválasztás nagy problémája előtt bizonytalan tapogatózásban leledzenek.

Mi sem természetesebb, mint hogy ez az utmutatás nem kényszer, hanem csak jóakaratu komoly tanács lehetne, melyet a szülőknek épügy, mint az ifjaknak komoly megfontolás tárgyává kellene tenni.

Sőt az lenne a tanításnak egyetlen, valóban ideális kora, ha a szülők vak elfogultságukban a gyermek szellemi elmaradottságáért nem mindég a tanárokat kíváná felelőssé tenni, — és ha a tanárok is mind kivétel nélkül, — az emberbaráti szeretet és a jövődö nemzedék szent nevében, már az alsóbb osztályoknál közölhetnék a szülőkkel, hogy gyermekük agya nem képes a rengeteg tananyagot megemészteni, hogy vegyék ki abból az iskolából, a honnan még humánus elnézés mellett is csak mint fél-ember, mint félbemaradt proletár kerülhetne ki, míg más téren talán a polgári társadalomnak és emberiségnek is hasznos tagjává válhatnék.

Mert az az általánosan óhajtott „tekintetes“ és „nagyságos“ cím, melyet a szülők már előre elképzelnek gyermekeik számára, bizony nem ér fel az áldozatok nagyságával, melyet az iskolázatás költségei rájuk rónak és azzal a keserű csalódással, mely a tanítás sikertelenségével, szülői lelküket sujtja.

A gyermekekben szunnyadó hajlamokat erőszakkal eltojtani nem szabad; a gyermekek zsenge korában már hiúságot érlelni bennük, a legnagyobb bűn, mely végeredményében a szülőkkel együtt, a gyermekekben is bűnhődik.

Nagy a tulzsfoltóság minden vonalon és téren; oly nagy, hogy már kész, diplomás és tehetséges emberek 5—6 évig állás nélkül lézengenek, szülők terhére, a társadalomban; és ez azért van, mert a legtöbb szülő a tudományos, vagy jogi pályára hajszolja gyermekeit, mert minden szülő csak „urat“ akar nevelni gyermekéből; a művészeti és reális pályák, a kereskedelmi és ipari kenyérkereset még most is csak mostoha, lenézett pályái beteges társadalmunknak; pedig itt is terem kenyér, sőt biztosabb kenyér, becsületes megélhetési forrás azok számára, kik az életet nemcsak téltelenségben élvezni, de munkában gyönyörködve akarják átélni.

És ide kell terelni, erre kell nevelni ifjuságunk zömét, ha a proletáriátust szaporítani nem akarjuk.

Ebben, de csakis ebben az egyben, sokat tanulhatnánk más nemzetektől, a hol az ipar és kereskedelem terén az arisztokrácia vezet; a hol a régi roszdás családi címerek mellett ott büszkélkednek a gyárak és műhelyek fényes védjegyei; a hol senkinek se jut eszébe a gyárost, kereskedőt vagy iparost alsóbbrendű lénynek tekinteni és a hol sokkal kevesebb a könny, sokkal csekélyebb a bánat, mely a gyermekek elzülléséért, pályatevésztéséért a szegény szülőket kétségbe ejti.

És a mit itt alkalmasszerűen az ifju férfinemzedékről elmondunk, csekély változtatással a női nemre is kiterjeszhetjük, mert a szomorú esetek és példák légiója bizonyítja, hogy leánygyermekeinkből is csak hiu bábokat, zsukisasszonyokat, fillérlányokat nevelünk, a kik úgy a hogy nemetül, franciául gajdolni, a kö-

zepszerőségig zongorázni, cim-balmazni megtanulnak, de a kik még arra se lesznek soha képesek, hogy egy rántást jól megkavarjanak, — férjük vagy gyermekük kabátjára egy gombot felvarrjanak, vagy a mi a nő legszebb, legmagasztosabb hivatása: a hazának, a nemzetnek életrevaló, dicső nemzedéket neveljenek...

Odaállítjuk gyermekeinket sivar lelketlenséggel az élet küszöbére anélkül, hogy az élethez vezető utat becsületesen egyengettük volna nekik, anélkül, hogy az élet rejtélyes titkait feltártuk volna előttük és akkor jajgatunk, ha gyenge lábuk az első rögebe már megbotlik és nem találja meg önmagában, lelkületében azt az erkölcsi támaszt, mely ismét talpraállíthatná...

Most a pályaválasztás előtt, az élet küszöbén tanácsos volna e felett komolyan elmélkedni...

Deréki Antal.

Székely nagygyűlés.

Arra a meghívóra, melyet a helyb. „Székely Társaság“ a Székely Társaságok Szövetségéhez intézett, Marosvásárhelyről a következő megtisztelő válasz érkezett:

Kedves Testvérek!

A székelyudvarhelyi Székely Társaságnak f. évi május 17-iki gyűléséből kelt szíves meghívását örömmel és köszönettel fogadtuk, mert régi vágyunk, hogy szervezetünk a Székelyföld anyavárosában is tartson közgyűlést.

A közgyűlés idejét aug. 24-ére tennők. Tárgysorozatába pedig első sorban azokat a kérdéseket vennők fel, miknek megoldása az anyaváros és vidéke szempontjából égetőbbek és sürgösebbek.

Első sorban tehát arra kérünk kedves Testvérek, hogy jelöljétek meg a közgyűlés tárgysorozatába felveendő kérdéseket s egyuttal azok előadóirol is gondoskodjatok.

Másodszor, közgyűlésünkkel kapcsolatosan a közgyűlés helyének és vidékének piacképes kézmű- és házi ipari cikkeiből kiállítások rendezése is van szokásban.

Kérünk vessetek számot és amennyiben Udvarhelymegye híresebb textil-bőr- és más ipari cikkei mellett az anyag és fa háziipar termékeiből termelő szövetkezetek produktumaiból és fürdők vizeiből, képeiből egy tanulságos, mindenesetre előadással kapcsolatos kisebb kiállítást rendezhetnének, az ottani iparfejlesztő bizott-

sággal is érintkezésbe lépve irjatók meg, hogy körözüvényeinkben szervezetünk figyelmét és érdeklődését arra felhívassuk.

Végül készítetek néhány tanulságos és élvezetes kirándulási tervet (a szamosújvárvidekét tájékozás végett ide zárjuk), hogy a Székelyföldünk megismerésére vállalkozók, a közgyűlés után kirándulásokat teheszenek.

Amennyiben e végből kedvezményes vasúti jegyekre lesz szükség, azok beszerzéséről gondoskodunk.

Tekintettel arra, hogy a további intézkedések immár mulasztatlanul sürgősek b. választókat június 15-ig elvárjuk és kérjük.

A Székely Társaságok Szövetsége központi vezetőségének Marosvásárhelyt, 1908. május 24-ikén tartott gyűlése határozatából, testvéri üdvözlettel

Deák Lajos, Máthé József,
kir. tanácsos, elnök. főtitkár.

Ebben a válaszban szinte részletezve vannak azok a feladatok, melyek reánk a nagygyűlés alkalmából várnak és melyeknek fogantatását most már az idő rövidsége miatt, haladéktalanul meg kell kezdenünk, hogy a hozzánk fűzött várakozásnak csak némileg is megfelelhessünk. A helybeli Székely Társaság már megkezdte megyszerte az akcióját, a társadalmon a sor, hogy ebben minden téren és vonalon a társaságnak segélyre legyen.

Üdvarhelyvármegye alispánja az összes főszolgabírákhoz felszólítást intézett, melynek tartalmát itt szösz szerint adjuk:

A székelyudvarhelyi „Székely Társaság” az országban levő összes székely társaságokat és székely ujjáírókat meghívta, hogy folyó év augusztus havában itt, Székelyudvarhelyen nagygyűlést tartsanak. Ez alkalommal az egyes társaságok képviselőin, valamint az ujjáírókon kívül a miniszteriumok kiküldötteinek megjelölésére is számítanak. Annyi bizonyos, hogy a nagygyűlés általános érdeklődést fog támasztani a mi megyénk iránt, s az idegen forgalmat is meglehetősen fogja emelni Székelyudvarhelyen.

Ezt a jó alkalmat a székelyudvarhelyi „Székely Társaság” arra akarja felhasználni, hogy megyénk népének a háziiparban való találékonyaságát s a fejlettebb iparra való képességeit, továbbá természeti kincseinket egy kiállítás keretében az idetudulónak bemutassa, s ezzel a figyelmet megyénkire hathatósan felhívja. Ennek az eszmének helyességét bizonyára nem kell bőven méltatnom.

Maga a főszolgabíró ur is alaposan tudja, hogy a gondjaira bízott népben mennyi öserő, mennyi nemesebb készség, — mennyi művészi érzés van, de ezek a jó képességek biztatás és anyagi jutalom hiányában elhanyagolódnak. A közigazgatás tisztviselőjének pedig mély hatása és fontos hivatása van abban is, hogy ez elhanyagolás folyamatának utját állja, s lelkes apostolként serkentse föl a nép szunnyadó erőit a maga önművelésére, s a maga boldogulását előmozdító alkalmak megragadására. Ilyen alkalom a szóban levő kiállítás terve is mert ennek útján megnyilatkozhatnak a

földünkben és szellemünkben elrejtett képességek.

Egy mindenünnen ideseregülő, hírlunket tovább vivő nagy vendégtömegnek adjuk tudtára, hogy megbecsülni való nagy törekvéseink, — hajlamaink, erőink vannak... És ha ezt tudtul adhatjuk, azzal megszerezhetjük a további munkára való buzditás előfeltételeit, s köztük azt is, hogy az országos forgalmi, gazdasági és ipari politika figyelme ránk forduljon, s ne hagyjon minket mostani elhanyagoltságunkban.

Erre az érdekre való tekintettel felkérem tehát a főszolgabíró urat, hogy a jegyző urak útján hívja fel az egyes községek érdeklődését a kiállítás tervére. A jegyző urakon kívül a lelkes és tanító urakat is, valamint a községek tekintélyesebb polgárait is szólítsa fel ez ügyben való közreműködésre.

Első sorban és lehető legsürgősebben azt kell végbevenni, hogy a jegyző urak vegyék számba és foglalják ki mutatásba, vajjon az illető községből ki mit és mennyi értéket hajlandó a kiállításra beküldeni. De kimutatásba veendő az is, amit az illető tulajdonos ugyan nem hajlandó kiállításra hozni, ami azonban mégis érdeklődésre tarthat számot.

Azok a tárgyak, amik a kiállítás keretébe illenek, lehetnek háziipari készítmények, szövő-fonó kézimunkák, fafaragások, agyagedények, vesszőből és szalmából font áruk s egyéb ipari termelvények. Csak az a fő, hogy ezekben az érdekesség, a műgond és a székely szellem sajátos találékonyasága feltűnjék. Lehetnek aztán a beküldendő tárgyak a megye egyes vidékeinek természeti ritkaságai is, a szebb helyek tájképei; ásványvizekből, ásványokból, növényekből való gyűjtemények. Lehetnek végül néprajzi adatokat feltüntető tárgyak is, népviseletekről való festmények, a nép történetével összefüggő régiségek, népdalok s a nép művészetének egyéb megnyilatkozásai.

Ismételten felkérem a főszolgabíró urat, hogy az elmondottak értelmében gondoskodjék megfelelő kimutatások készítéséről. E kimutatásokat aztán még július hó elsejéig küldje meg a székelyudvarhelyi Székely Társaságnak, hogy ez a kimutatások alapján még kellő időben gondoskodhassék a tárgyak összegyűjtéséről. Különös figyelmébe ajánlom főszolgabíró urnak, s ez uton a jegyző uraknak is az adott határidő pontos betartását, nehogy éppen a közigazgatás halogató kedvén muljék a népet közérőlködésközölő jó ügy sikere.

A főszolgabíró ur hivatottságában hazafias és népszerű lelkeben bizva s a jegyző uraknak is az ügyet és nagy érdeket megértő buzgóságában remélve, biztosan elvárom, hogy az adott határidőig jelen intézkedésem megfelelő végrehajtásáról jelentést tegyenek.

Székelyudvarhely, 1908. évi május hó 22-én.

Dr Sebesi, alispán.

Megindult tehát a mozgalom minden vonalon és így bizvást, a legszébb reményekkel eltelve nézünk a jövő elé, mely hivatva lesz vármegyénk társadalmi életének szebb fordulatot adni és a székely anyaváros erkölcsi tekintélyét emelni.

Gazdakörök rovala.

A takarmánytermelésről.

Házi állatainknak, nyáron, ha csak nem legeltejük, takarmányra van szükségük. Főtakarmányunk a széna melyet legnagyobb részt rétjeinken, kaszálóinkon termelt fűből nyerünk.

A takarmány lekasztására rendszeren a kaszát használják, ujabban azonban nagy sikerrel alkalmazzák a kaszáló gépeket is, melyekkel — kivált ha váltott fogatos erőt alkalmazunk — naponta 6—8 holdat, sőt többet is lekasztalhatunk, míg jó kaszász ember legyen az, ki egy nap egy holdat kaszál.

Minthogy a kaszát mindenki ismeri, a kaszáló gépről mondok egy-mást.

A kaszáló gép áll a metsző készülékből. Ez egy vassin, melyen háromszögletű késlapok vannak megerősítve vagyis a késsin, mely a gépjárása közben u. n. ujjak között, a járókeréktől fogaskerekkel közvetítéssel, kiinduló erőattételével, vízszintes irányban gyors mozgásba jön, a gép előhaladása közben az ujjak közé jutó fűszálakat az olló működéséhez hasonlóan levágja. A levágott takarmány rendekben marad. A további munkálatokat a szénagyűjtő gépekkel, vagy emberi erővel végeztetjük.

A szénagyűjtő gép, nagy ló gerblye, sok munkát és pénzerőt takarít meg. Vassinekből készített acél ágakból (gereblyeszerűleg elhelyezve) áll, mely két járókerékre van illesztve. Sok alakja van.

Mindezen gépeket munkájuk közepett, kell, hogy lássuk s akkor győződhetünk meg értékükről.

Néhány szót még a kaszálás idejéről, vagyis — mikor kaszáljunk?

Kaszáljunk akkor, midőn a kaszálókon a szénát adó növényeknek legértékesebbje virágzásban van.

Nagyon korai kaszálás nem célszerű, mert a friss növények igen nedvdusak, nehezen száradnak és összehalmozva, könnyen penészednek, továbbá takarmány tömegében aránylag sok megy veszendőbe.

Az igen kései kaszálás még hátrányosabb. (E vidéken pedig éppen ez a szokás.) Az elvénült takarmányban az, a mi a fiatal növényben oldható volt és így az állati test által értékesíthető, oldhatatlanná vált s így a kései kaszálás által az emészthetősége csökkent a takarmánynak. Igaz, hogy nagyobb tömegű könnyebben szárítható, de kevésbé tápláló takarmányt kapunk. Nagyon kedvezőtlen irányban változnak át a vértképző anyagok, a (proteinatok.)

A már érett magot adó füvek szára alig táplál — szalma lett belőle.

Erta.

Kosárfűz ültetése és ápolása.

Mindenekelőtt állományteljesnek és fajtisztának kell lenni, továbbá a tajajt gaztól mentesnek kell tartani. Helyes telepítés esetén a tisztogatás nem okoz nehézséget. Legjobb sortávójul 60 cmt. választani, ezzel a tisztítás keskeny vas sorokéval löerővel lehetségessé válik. Ez a berendezés kitünően vált be és nem költséges. Rögtön learatás után, tehát tél beállta előtt kezdődhet és megismétel-

hető tavasszal és folytatható nyár közepéig. Ezzel a csekély megmunkálással a gazt meglehetősen alaposan irtjuk, anélkül, hogy a fűz gyökereit megtámadnók. Igen ajánlatos azután a fűzök időnkinti trágyázása, amennyiben a fűz elárasztása nem volna lehetséges. Ily módon hosszabb időre kapunk egyforma állományt és nagyobb termést. A rosszabb talajt minden 3-ik, a termékenyebbet minden 6 ik évben trágyázzuk. Elsősorban istállótrágyát használjunk, azonban peruguanóval való trágyázás is jövedelmezőnek bizonyult. Nincs fennövény, amely oly hálás volna, mint a fűz, amely a fejlődéséhez szükséges ápolást százszorosan hálálja meg.

Politikai hírek.

Két fontos törvényjavaslatot terjesztett hétfőn a képviselőház elé Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Az ingyenes népoktatásról szóló javaslat tartalmát s célját a megokolás következő szavai fejezik ki: A tandíjszedés jogának a közjogi jellegű elemi népoktatásban való további fentartása megengedhetlen föleg azért, mivel a népoktatási törvényben kimondott általános tankötelezettség elvével egyáltalán nem fer össze, hogy az ezt teljesítő szülőitől, az iskola tanítási díjat szedjen. A törvényjavaslatnak tehát az a célja, hogy az állami, községi és hitfelekezeti népoktatásnak ugy a mindennapi, mint ismételő tanfolyamában a tanítás teljesen ingyenes legyen, hogy az azokba jelentkező tankötelesek semmiféle címen sem készpénzben, sem természetben tanítási díjat ne fizessenek.

A gazdasági népoktatásról szóló másik javaslat. Az ismételő iskolák helyébe állítja a gazdasági népoktatásnak nagyszabású intézményét, a mely az elemi iskoláztatást gyakorlati irányban tetőzi be.

A javaslat szerint az ingyenes oktatás az állami iskolákban már egy év alatt, a többiekben két év múlva, 1910. év őszén lép életbe. A javaslatokat a képviselőház kitörő lelkesedéssel fogadta.

* * *

A pünkösdi ünnepek alatt a képviselőház 5 napos szünetet fog tartani; a szünet pénteken kezdődik és bezárólag ünnep utáni kedden ér véget. Az első ülés szerdán lesz.

* * *

A függetlenségi párt hétfőn este tartott értekezletén a vasúti beruházásokra vonatkozó javaslatot vitatták meg, mely alkalommal több képviselő a saját kerülete számára is biztosítani kívánt egyes kedvezményeket. Sümegi Vilmos gondosan megokolt beszédben a székely vasutak és a székely nép érdekeit ajánlta melegen a kereskedelmi kormány pártfogásába. Sztérenyi államtitkár, a székely vasutak dolgában azt feleli, hogy e tekintetben legkevésbé lehet ok panaszra most, mikor a kormány a székely vasutakra körülbelül harmincmillió koronát áldozott. (Erre még visszatérünk majd, mikor a Házban a beruházási javaslatot tárgyalják.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy vasárnap délután az ingyenes látványosságra szokatlan nagy számban megjelent közönség, saját elhatározásából jótékony gyűjtést rendezett — a szegény iskolás gyermekek számára, mondják, hogy városunk közgyűlését azért nem lehetett megtartani, mert az egyik fiatal tanácsosunk katonai szolgálatra bevonult;

mondják, hogy a Tó-utca lakosai folyamodványt adtak be a városhoz, hogy a kedves bacillustenyésztő mocsaraktól ne fosszák meg őket kegyetlenül;

mondják, hogy a Kossuth-utcában a postához vezető átjárót, a közönség nagyobb kényelmére torlaszolták el építési anyagokkal;

mondják, hogy a fürdőévd kezdetével a bérkocsik díját jelentékenyen alább szállítják;

mondják, hogy a nagytözsdeben a budapesti vasárnapi lapokat már szerdán reggel meg lehet kapni;

mondják, hogy Udvarhely és Homoród között automobil társasági közlekedést létesítenek;

mondják, hogy az udvarhelyi új városi községi iskola, a székelykereszturi új tanítóképzővel egy napon készül el.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

— **És lón világhosszág.** Hétfőn este pontban nyolc órakor kigyulladtak utcáinkon a villamos lámpák és világhosszágot és fényt terjesztettek városunkra. A rég óhajtott és várt esemény óriási embertömeget csalt ki a járdákra, mely gyönyörködve szemlélte a szokatlan látványt; különösen nagy volt a tolongás a Kossuth-utcában, hol a nagyszámban elhelyezett ivlámpák fénye az apróbb körték gyér világhosszágát majdnem elnyomta. Azonban mint minden fénynek, úgy ennek is meg van a maga árnyéka és ez az árnyék főleg a mellék utcákat burkolta mélyeséges homályba; már az első alkalommal is kétségtelenné vált az, amit mi a lámpák elhelyezésénél is kifogásoltunk, hogy éppen azokban az utcákban, melyeknek kövezete még világos nappal is csak nehezen járható, melyek keskeny voltak miatt sokkal sötétebbek, most sincs kellő világításról gondoskodva mert a lámpák csak minden második pótnáznak vannak elhelyezve és a ki vett magának fáradságot, bizony meggyőződhetett hogy az Árpád-utca Várutca, Tóalj és a többi mellékutak most is csak olyan sötétek, mint ha a régi petroleum lámpások pislogának bennük. Ezen a bajon okvetlen segíteni kell, mert a város minden lakójának joga van ugyanolyan bőkezűséget követelni, mint a minőben a dédelgetett Kossuth-utcat részesítik.

— **Vármegyénk közigazgatási bizottsága** szerdán, e hó 10-én délelőtt 9 órakor tartja rendes-havi gyűlését a vármegyeház kistermében.

— **Városi közgyűlés.** Mai napon (csütörtökön) d. u. 3 órakor városunk képviselőtestülete a tanácsteremben rendes közgyűlést tart, a melynek főtárgysorozata 53 pontból

áll. Nagyon sok fontos kérdés van napirenden; méltó, hogy képviselőtestületünk tagjai minél számosabban résztvegyenek azok elintézésében.

— **Kinevezés.** A belügyminiszter Závody Elemér volt szolgabíró a belügyminisztériumhoz fizetés nélküli miniszteri segédfogalmazóvá nevezte ki és főispáni titkari minőségben szolgálattételre Udvarhelyvármegye főispánja mellé rendelte ki.

— **A „Székely Szövetség”** mint már irtuk idei közgyűlését Székelyudvarhelyen tartja meg. A kötelekben levő egyesületekhez most küldte el a felhívást, hogy jelentéseiket adják be és képviselőiket küldjék ki a gyűlésre. A Szövetség mozgalmat indít aziránt is, hogy az erdélyrészi magyar lapok szerkesztői a kongresszusra összejöjjenek és teendőiket megbeszéljék.

— **A sétatéri alap javára** helybeli műkedvelőink e hó 8-án, pünkösdi hétfőjén táncszalaggal egybekötött színelőadást rendeznek, mely alkalommal Csiky Gergely „Cifra nyomorúság” című kitűnő színműve kerül színre. Kezdeté este 8 órakor. Ez előadást, melynek tiszta jövedelme a sétatér szépítésére fordítatik, melegen ajánljuk közönségünk szives figyelmébe és pártfogásába.

— **Hangverseny.** Dobó Zoltánné, az előnyösen ismert zongoraművész nő szombaton e hó 6-án rendezi növendékeivel hangversenyt a Budapest szálloda nagytermében. A hangverseny két részből áll; délelőtt 11 órától a kezdők, este 8 órától a haladók mutatják be képességüket. Helyárak: Paholy 8 K, I. hely 2 K, II. hely 1-50 K, deákjegy 50 fillér. A váltott jegyek ugy a délelőtti, mint az esti hangversenyre érvenyesek.

— **Az állami polgári leányiskola** vasárnap délután 5 órakor tartotta növendékeivel az évzáró ünnepélyt a „Budapest”-szálloda színháztermében, melyet az érdeklődő közönség minden zugában zsufolásig megtöltött. A műsor minden egyes számát zajosan megtapsolták, a mire az egyes növendékek méltán rá is szolgáltak; a növendékek a műsoron levő összes énekszámokat, szép összhanggal énekelték, szabatosan, fegyelmezetten és különösen az utolsó három dallal frenetikus tapsokat arattak. A szavalók is értelmesen, lendületesen jutatták érvényre egyes számaikat; lapunk szűk tere nem engedi, hogy az összes közreműködőket névleg is felsoroljuk, és bár valamenynyiről csak elismerőleg nyilatkozhatunk, mégis ki kell emelnünk Tompa Mártát, a ki a „Mennysorsot” korát jóval fölülmuló erővel és értelemmel és Kovács I., a ki „Szép Ilonka” című melodramát zongorakísérettel sok hévvel szavalta. Kövér I. magánjelenete is nagyon tetszett, valamint Farcádi I. és Gyertyánossy E. bájos duettje. A legnagyobb elismerés azonban Schiller Irma igazgatónőt és tanártársait illeti, a kik növendékeiket szeretettel és gonddal tanítják és a mi különösen méltánylandó, egészen magyaros irányban nevelik.

— **Szabóipari mestertanfolyamot** végzett jeles eredménnyel Jakabos Miklós helybeli szabóiparosunk Budapesten a m. kir. technológiai iparmuzeumban rendezett mestertanfolyamon. Husz iparos vett részt és

azok közül nyolcan voltak jelesek s ez utóbbiak rendjében is az elsők egyike Jakabos Miklós, aki jelenleg 50 éves ember. A szabóipari szakismeretek és szakrajzolás, áruismeret és technológia, anatómia, szerkesztő mértan, ipari számvetés és kalkuláció, környévitel és jogi ismeretekből, a melyekben iparosaink nagyrésze annyira járatlan, Jakabos Miklós jeles eredményű bizonyítványt szerzett. Ezt igazolják: Gaul Károly igazgató, Szemethy Béla, Szegedy Árpád, Sireihammer Antal, Dr Chyzer Béla tanárok, Dr Szemethy Károly, Gruzelnigg Ernő, Bálint Menyhért és Varga Ignác. Képesítést nyert tehát iparágában a legtökéletesebb munka végzésére és szaktudásának gyümölcsei élvezésére. Nem volna más tehát hátra, minthogy az illetékes tényezők támogassák és minél több elfoglaltságot, munkát biztosítsanak részére. Reméljük a legjobbat!

— **Haladunk.** Nem panaszkodhatunk, hogy napról napra mindinkább megközelítjük a nagyvárosok színvonalát; korzónk, sétányunk, teniszpályánk, villamvilágításunk és fürdőink is vannak csaknem fölös számmal és most egy újabb nagyvárosias jelleggel gyarapodtunk: az ujság-rikkancsokkal, a kik mintha csak a fővárosból kerültek volna le. éppen olyan tulzott színezéssel kurjantgatják a lapokban foglalt szenzációs cikkeket és kinálgatják nagy hangon a „Friss Ujság” és egyéb ehhez hasonló irodalmi nyalánkságokat. Szó sincs róla — haladunk minden vonalon óriási lépésekkel.

— **Leégett lengyár.** Székelykeresztúron a Fiedler János wekelsdorfi (csehországi) lakos tulajdonát képező lenkikészítő telep gyári helyisége tegnap délelőtt 10—11 óra között eddig ismeretlen okból kigyulladt és rövid idő alatt leégett. E lenbeváltó és kikészítő gyár 1901-ben államsegéllyel létesült s az első 15 éven belül azt Fiedler gyáros üzemből tartani köteles. Nem lehet tehát attól tartani gazdaközönségünknek, hogy a termelt lenkórót ezután is pontosan be nem váltáná. Különben a kár több ezer koronára megy, de biztosítás útján egyrésze megtérül.

— **Kamatlábelszállítások.** Az angol bank a leszámítolási kamatlábat 3 százalékról 2½ százalékra szállította le. Ilyen olcsó a pénz Angliában 1905. szeptember óta nem volt. Ezen intézkedésnek valószínűleg az lesz a hatása, hogy a francia bank is mérsékelni fogja 3 százalékos rátáját és hogy a német birodalmi bank sem fog sokáig megmaradni a még mindig magas 5 százalékos kamatlábnál.

— **Az Erdélyi Irodalmi Társaság** mult szombaton tartotta Kolozsvárt közgyűlését, melyen tiszteletbeli elnöknek Dózsa Endre Kolozs vármegye költői lelkületű alispánját, tiszteletbeli tagoknak pedig Ábrányi Emilt, Benedek Eleket, Szabolcska Mihályt, Endrődi Sándort és Jakab Ödönt választották meg; vasárnap délelőtt felolvasó ülés volt, melyen Ábrányi Emil három gyönyörű költeményét olvasta fel, a közönség lelkes tüntetése mellett.

— **A kolozsvári Szent Imre egyesület** évzáró ünnepélyén vasárnap délután 4 órakor az egyetem aulájában, gróf Mikes János helybeli

főesperes plébános tartott igen érdekes, tartalmas előadást, a melyben a Rómában szerzett benyomásait szerencsés és finom kapcsolatba hozta a róm. kath. egyház egységéről és erkölcsi hatalmáról szóló törvényekkel. A nagy közönség a főesperes lelkes és lendületes előadását jól megérdemelt zajos tetszéssel fogadta.

— **Halálozás.** A magyar protestáns világot nagy gyász érte. Kiss Áron püspök Debrecenben szombat este a késő esti órákban, hosszas betegség után meghalt. A református egyháznak egyik legkiválóbb egyénisége, és legidősebb főpapja volt; 93 évet élt és a debreceni püspöki széket 1892 óta töltötte be.

— **Késedelmes fizetőknél** nem lesz talán fölösleges a Wiesbadeni kereskedelmi és iparkamara következő szövegű felhívását figyelmébe ajánlani: „Fizessétek ki számlátokat! Minden rendes ember pontosan fizeti ki számláját. Sajnos, hogy gyakori szokás — még jobb módúaknál is — az iparosok és kereskedők számláit félretenni. Méltánytalan ez az eljárás, mert éppen a kereskedők és iparosok azok akik szorongva várják számláik kiegyenlítését, hogy a maguk fizetési kötelezettségeiknek ők is idejében eleget tehessenek. Képzelve magát mindenki annak a helyzetébe, ki nap-nap után hiába reméli azt, hogy hozzájut követeléséhez, gondterhesen tér nyugalomra, kedvtelenül fog n isnap munkájába, mely munkának gyümölcsét hiába várja. Nem szabad így bánni a kereskedőkkel és iparosokkal, kik keserves küzdelmet folytatnak a létért. A számlák kifizetését tartsa tehát mindenki becsületbeli kötelességének.”

— **Az udvarhelyi „Dávid Ferenc Egylet”** folyó évi június hó 18-án Homoróddalmason közgyűlést tart. Tudnivalók: 1. A gyűlés fel 10 órakor a templomban kezdődik. 2. Az egyes darabok között éneket ad elő az egyleti dalkar. 3. Persely a kegyes adományozásra kitéve lesz. 4. Gyűlés után közöszózat. (Egy teríték ára 2 K.) Tárgysorozat: A) Templomban: 1. Istentisztelet, tartja Pap Zsigmond lelkész. 2. Elnöki megnyitó. 3. Szavál, Barabás Irma. 4. Felolvasást tart: Ürmösi József lelkész. 5. Szavál, Ifj. Sándor Gergely lelkész. 6. Elnöki bezáró. B) Az iskolában: 1. Jegyzőkönyv olvasás. 2. Könyv és pénztár állásáról jelentések. 3. Ürmössy S. festőművész „Csabavára” kép kisorsolása. 4. Tisztújítás. 5. Jelentések, indítványok.

— **A jó vigéc.** A Neues Wiener Tagblatt egyik közelebb megjelent számában a következő kis hirdetés olvasható: Kereskedelmi utazó, aki bőbeszédű, szemtelen, arrogans és kiméletlen, nagy jövedelem mellett elsőrangú bécsi cég által több évi időtartamra felvétetik. Ajánlatok stb. Ezekkel a szép tulajdonságokkal rendelkező utazókat a cég valószínűleg Magyarországra szándékozik küldeni s ezt feltételezve, figyelmeztetjük a kereskedőinket, hogy kétfeljenek el a tehetséges bécsi utazó fogadására.

1848 eredeti angol, francia és amerikai tolett-modell közül a Budapesti Bazar egy evfolyamában. Előfizetési ár: negyedévre 2 K, a „Székely-Udvarhely” előfizetőinek 1 K 60 f. Ingyen mutatványszámot küld a „Budapesti Bazar” kiadóhivatala Budapest, VIII., Baross-u. 22. (Budapesti Bazar-ház.)

Közönség köréből.*

Mélyen tisztelt szerkesztő Úr!

A „Székely Udvarhely” 1908. évi 42. számában megjelent „A korondi eset” című közlemény, mire következő a válaszom:

Hát ismét magyar nemzeti alkotmányunk ellen fordulnak? hát a kétfejű sasnak lebbenni kezdő szárnyát fölakarják ismét emelni, hogy minket szent hitünk meggyőződésében megátoljanak? Nem, ez nem lehet!

Hogy a dolog így áll idézem az 1896-iki 12500. sz. belügyminiszteri rendelet idevágó paragrafusát.

Ugy látszik, hogy a mélyen tisztelt jegyző és anyakönyves ur a belügyminiszter ur ezen rendeletének tartalmát nem ismeri, pedig ezt figyelembe kellett volna vevye, mert a fentemlített rendelet későbbi keletű egy pár évvel, mint az 1894. évi.

Világosan megmondja az előbbi rendelet, hogy a polgári jegyzőkönyv felvételénél szó sincs esküről, az nem esketés, hanem egyszerűen egy a polgári tisztviselő előtt tett kijelentés, amelyről jegyzőkönyvet vesznek fel. Tehát szóbeli szerződés. A szerződésnél sem kell felállni, tehát itt sem írja elő a törvény.

A polgári tisztviselő a házasságkötésnél való közreműködést nem tagadhatta volna meg, mert törvénysértést nem követtem el, habár nem állottunk fel, a törvénybe nem tudta megmutatni, csak ő azt mondta, hogy követeli.

Nem akartam és nem akarok a törvény iránt tüntetni, avagy tiszteletlenül viselkedni, csakis az igazság útján akartam haladni. Nem is veszélyeztettem a házasságkötés ünnepélyességét és komolyságát és törvénytiprást sem követtem el.

Hiszen az anyakönyves ur is megjegyzí, miszerint a felállás a házasságkötésnek nem is lényege s mégis elutasít; maga alatt levágta a fát, mikor a hivatalosan felvett okmányt ellentétbe hozta előbbi kifejezéseivel.

Hát azt követeli, hogy felálljanak, de ugyanakkor nem nézi meg magán levő frakkját.

Hogy is tud összeférni a magyar nemzet által védett, büszke ragyogó címer, nemzeti jelvény, az ünnepélyes frakkal. Guny tárgyává akarja tenni legdrágább, féltett nemzeti jelvényünket, meggyaláznai, vagy tüntetni akar?

Mi oknál fogva utasított minket vissza? holott háromnegyed tizenketőt mutatott az óra, mely időt a törvény szabta meg.

Méltóztassék ezen cikket közölni, erre kéri egy egyszerű székely-harisnyás ember Korondon. 1908. május 29-én.

Oláh József.

* E rovatban foglaltakért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek. Helyben. Szíves biztatásuk dacára sem térhetek el elvemtől és nemcsak most, de jövőben sem fogok válaszolni az olyan kirohanásokra, melyek felett a közvélemény csendes részvétellel napirendre tér. A céltalan polémiától másokat is igyekezem megóvni és az a nagyközönség,

mely engem bizalmával és szeretetével kitüntetni méltónak talál, nem fogadná tölem szívesen, ha én is a személyeskedés izléstelen irányába tévednék.

F. Sz. L. Budapest. Hálával és mély megilletődéssel vettem a drága ereklyét, melyet legszebb emlékeim között fogok megőrizni. Mind a két remek munka pünkösdi lapunkat ékesíti majd. Szeretettel üdvözlünk.

A. Kolozsvár. Miért e hosszú hallgatás? Talán berozsdásodott a toll? Ifjú erőnek a téltenség hanyatlás. Kérjük és várjuk küldeményeit.

Kiadja: Betegh Pál könyv- és újság kiadó intézete.

Uj magyar lemezek! Legujabb
Scala felvételek!

Grammofon hanglemez-
kicserélése!

Bármely gyártmányu kemény gummi lemezt, a „Columbia” kivételével teljes eladási értékben visszavesz — három uj „Scala” lemez átvétele és fizetése mellett:

BETEGH PÁL

könyv- és zeneműkereskedése

:: :: Székelyudvarhelyt :: ::

Két oldalas kis lemez 3 K 50 f,
Nagy lemez 6 K — f

A „Scala” lemezek a legjobbak.

Cseresznyét. nagy szeműeket nagy szeműeket elvezésére és befőzésre postakosaránként 3 koronáért. Ugorkát, kalarabét, zöld vajbábót, tököt, kék-kapuztat, gombát, cukorborsót, spargját, carfiolt és új burgonyát vegyesen, postakosaránként 2 K 50 fillérért (ismét-eladóknek külön árajánlatot) küldi Szabó 104 Csongrád.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Eladó ház.

Székelyudvarhelyt, a báró Orbán Balázs-utca 31. sz. a. levő épületes beltelek eladó. Értekezni lehet Barabás Dénes kereskemesternél ugyanott.

Ényképészeti

szárazlemez, kartonok, előhívó és rögzítő-fürdők — különösen amatőrök részére a legjobb minőségben kaphatók

BETEGH PÁL
KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN
Székelyudvarhelyt.

Rigler József Ede fotoipari osztályának elárúsítása, Adria védjeggyel.

BÉLYEGZŐK

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállítatnak Betegh Pál könyv-, papír-író, rajz- és zenemű kereskedéséből Székelyudvarhelyt.

— Hallotta kérem a legujabb találmány hírét?
— Mi legyen az?
— Nincs többé csunya cipő, sem rozsz ut! Aki a most feltalált

ALUMINIUM alsó féltalppal

készíteti cipőit, nem érez nyomást, talpán bőrvastagodás még a legrosszabb uton sem lesz, mert a cipő uj formáját mindvégig megtartja.

— Hiszen akkor folyton új cipőnk lesz!

— Természetesen, mert az ilyen cipőn ránc akkor sem képződik, ha bármilyen bő, a láb alól ki nem fordul, a bőr sokkal tovább tart, mert a fémtalp állandóan simán tartja.

— Jó járás esik benne?

— Hogyne! A cipő alapzata puha paraffa; nyáron sokkal hűvösebb, télen melegebb, mint a régi rendszerűek.

— És hol lehet ezt az ideális cipőt megrendelni?

— Nevetséges kérdés! Hol és kinél lehetne másnál, mint az előkelő:

Orbán, Nagy és Tamás

cipőkészítő cégnél Székelyudvarhelyt,
Kossuth-utca 2. szám. (Flórián-ház.)

— Igaza van. Ezt én is tudhattam volna, hiszen e számtalan kitüntetésben részesült szolid cég legnagyobb gondot fordít mindennemű cipő készítésére. Gyertünk még ma rendelni akarok azokból a pompás cipőkből.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkez.

Székelyföldi kerületi fiókja.

Kaszalási idő alkalmából kötelességünknek tartjuk a mélyentisztelt gazdaközönség szíves figyelmét igen mérsékelt áru

„Osborne” fűkaszáló gépeinkre

felhívni, amelyek idő megtakarítás, gyorsaság, tartósság tekintetéből minden gazdaságnál nélkülözhetetlenek. — Ugyiszintén friss szállítmányu kitünő fajtiszta borainkat is a nagyérdemű közönség szíves figyelmébe ajánljuk, kitünő tisztelettel

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete.
Jeszenszky, intéző.

Hengerműmalom megnyitás!

Ezennel értesitem a t. örlető közönséget, hogy Székelyudvarhelyt (a vasúti állomással szemben) a Bethlen-utca és Bálint-utca sarkán levő saját telkemen **műmalomat modern automatikus gépekkel teljesen újonnan, minden kívánalomnak megfelelően felszerelve, megindítottam.**

Automatikus műmalomban mindenféle gabona örletetik. A buza tisztítása otthon felesleges, mivel a legüszkösebb gabonát is legjobban és legtakarékosabban kitisztítja, miután az által a liszt erősebb és világosabb színt nyer. Minden t. örlető becses tudomására hozom, hogy a műmalomban készült liszt feltűnően szaporul az örletés után, ennél fogva a t. örlető közönség érdekében áll, hogy többféle liszteknek, az örletési zavarok kikerülése végett, üres zsákokkal is rendelkezék. Biztosítom előre is az igen t. örlető közönséget, hogy nálam az előállított örleménnyel, valamint a tisztességes vámolás tekintetében meg lesz elégedve. Szíves pártfogását és támogatását kérve, vagyok tisztelettel

Ágoston Béla, műmalom-tulajdonos.

A gabona-neműek be- és hazaszállítására a t. örlető közönség részére fogatot tartok.